

Wyrok z dnia 17 listopada 1997 r.

I PKN 349/97

1. Czternastodniowy termin na podjęcie zatrudnienia po zakończeniu pracy za granicą (§ 4 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem, jednolity tekst: Dz.U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 ze zm.) jest zachowany wówczas, jeżeli pracownik powrócił do pracy w tym terminie, liczącym od zakończenia urlopu bezpłatnego przedłużonego o okres nie udzielonego czasu wolnego od pracy (§ 10 ust. 4 tego rozporządzenia).

2. Zmiana warunków pracy i płacy może nastąpić w wyniku porozumienia stron, do którego dochodzi w wyniku zaakceptowania przez pracownika pisemnej propozycji pracodawcy podjęcia pracy na innym stanowisku z innym wynagrodzeniem.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Maria Mańkowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 1997 r. sprawy z powództwa Mariana B. przeciwko [...] Spółce Węglowej SA Kopalni Węgla Kamiennego "Z." w J.Z. o zapłatę, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 3 kwietnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Marian B. domagał się w pozwie z 26 kwietnia 1996 r. zasądzenia od Kopalni Węgla Kamiennego "Z." w J.Z. kwoty 9920 zł tytułem wynagrodzenia twierdząc, że po zakończeniu pracy za granicą został wbrew prawu zatrudniony na innym niż przed wyjazdem stanowisku i otrzymywał w związku z tym niższe niż powinien zarobki.

Następnie powód rozszerzył powództwo o wyrównanie wysokości nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Jastrzębiu Zdroju wyrokiem z dnia 29 listopada 1996 r. zasądził od [...] Spółki Węglowej SA Kopalni Węgla Kamiennego "Z." w J.Z. na rzecz powoda kwotę 8652,25 zł z odsetkami i oddalił powództwo w pozostałej części.

Sąd ten ustalił, że powód pracował w pozwanej Kopalni od 29 października 1980 r. do 5 marca 1989 r., ostatnio na stanowisku sztygara oddziałowego. Od 6 marca 1989 r. do 7 maja 1990 r. przebywał na urlopie w związku z pracą za granicą. W § 4 umowy o pracę za granicą zawartej między powodem a Przedsiębiorstwem Eksportu i Importu "K." w K. zamieszczono postanowienie, w myśl którego pracownik, który zakończył pracę za granicą będzie zatrudniony przez macierzysty zakład pracy na takim samym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz osobistego zaszeregowania posiadanego przed skierowaniem do pracy za granicą, jeżeli podejmie zatrudnienie w ciągu 14 dni od dnia zakończenia pracy za granicą, a w razie niezdolności do pracy z powodu choroby i odosobnienia w związku z chorobą zakaźną lub z innych ważnych przyczyn niezależnych od pracownika, bezzwłocznie po ustaniu tych przyczyn.

Powód po powrocie z zagranicy nie został zatrudniony na stanowisku sztygara oddziałowego lecz na stanowisku sztygara zmianowego, na którym pracował od 8 maja 1990 r. do 16 marca 1996 r. - tj. do przejścia na emeryturę.

Sąd zasądził kwotę stanowiącą różnicę między zarobkami powoda a średnimi zarobkami trzech sztygarów oddziałowych w okresie nie przedawnionym (1 maja 1993 r. - 16 maja 1996 r.), Sąd Rejonowy powołał się na § 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach - Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku rozpoznawał apelacje obu stron od omówionego wyroku i wyrokiem z dnia 3 kwietnia 1997 r. oddalił apelację powoda oraz na skutek apelacji pozwanej zmienił wyrok Sądu I instancji i powództwo oddalił. Sąd Woje-

wódzki - po przeprowadzeniu dowodu z przesłuchania powoda - ustalił, że powód zakończył pracę za granicą 31 marca 1990 r., a o ponowne przyjęcie do pracy zwrócił się dopiero pismem z 4 maja 1990 r., a więc po upływie dłuższego niż 14 dni okresu od zakończenia pracy za granicą. Przekroczenie tego terminu, wynikającego zarówno z § 4 zawartej przez powoda umowy o pracę za granicą, jak i z § 3 ust. 4 powołanego przez Sąd Rejonowy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. skutkuje bezzasadność powództwa. Sąd uznał, że bez znaczenia dla tej oceny jest korzystanie przez powoda po powrocie z zagranicy z tzw. urlopu dewizowego, a następnie z urlopu wypoczynkowego.

Sąd Wojewódzki podniósł też, że powód podejmując pracę na stanowisku sztygara zmianowego wyraził zgodę na nowe warunki pracy i płacy oraz nie zgłaszał roszczeń, aż do dnia przejścia na emeryturę.

Kopalnia wypłacała powodowi wynagrodzenie należne na zajmowanym przez niego stanowisku, a zatem wypełniła zobowiązanie z art. 80 Kodeksu pracy.

Powód wniósł kasację od omówionego wyroku podnosząc zarzut naruszenia prawa materialnego, a w szczególności § 4 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. przez przyjęcie, iż urlop bezpłatny nie jest wymieniony wśród przyczyn, które pozwalają na podjęcie pracy po powrocie z zagranicy z przekroczeniem 14-dniowego terminu i nieuwzględnienie treści § 10 pkt 4 tego rozporządzenia.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie może być uwzględniona, aczkolwiek podniesiony w niej zarzut naruszenia prawa materialnego jest słuszny. Sąd Wojewódzki błędnie przyjął, że urlop bezpłatny udzielany pracownikowi w pozwanym zakładzie pracy nie uległ przedłużeniu o okres tzw. urlopu dewizowego, czyli nie udzielonego czasu wolnego od pracy w rozumieniu § 10 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (jednolity tekst: Dz. U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 - poprzednio § 9 ust. 4).

Pogląd taki jest sprzeczny z tym przepisem, co słusznie podniesiono w kasacji. Termin powrotu powoda z zagranicy oraz wykorzystywania tzw. urlopu dewizowego wynika z zaświadczenia znajdującego się w aktach osobowych, na które powołał się Sąd Wojewódzki. Warunek podjęcia zatrudnienia w ciągu czternastu dni od zakończenia pracy za granicą w rozumieniu § 4 pkt 4 wymienionego wyżej rozporządzenia (poprzednio § 3 pkt 4) jest zachowany wówczas, jeżeli pracownik powróci do pracy w tym terminie, liczonym od zakończenia urlopu bezpłatnego. Wyprowadzenie z treści tego przepisu obowiązku podjęcia zatrudnienia w okresie przedłużonego urlopu bezpłatnego musi być uznane za prowadzące do paradoksu i pozbawiające sensu normę z § 10 ust. 4. Pracownik nie ma przecież obowiązku pracy w okresie udzielonego mu przez pracodawcę urlopu bezpłatnego, nawet wówczas, jeżeli urlop ten ulega przedłużeniu nie w drodze czynności stron stosunku pracy, a z mocy prawa. Jedyna podstawa przytoczona w kasacji okazała się zatem słuszna, tym nie mniej nie może to skutkować jej uwzględnienia.

Sąd Wojewódzki zaskarżone orzeczenie oparł bowiem na dwóch przesłankach. Jedna - przekroczenie terminu na podjęcie pracy - okazała się niesłuszna. Słusznie natomiast podniesiono, że powód podejmując pracę na stanowisku sztygara zmianowego (podpisując przyjęcie do wiadomości "angażu" opiewającego na takie stanowisko i określającego wynagrodzenie) oraz wykonując tę pracę przez blisko sześć lat aż do przejścia na emeryturę w istocie rzeczy zgodził się na zmianę warunków pracy i płacy. Zmiana taka nie musi wynikać z tzw. wypowiedzenia zmieniającego i może być dokonana w drodze porozumienia stron, do którego dochodzi przez zaakceptowanie przez pracownika propozycji pracodawcy. Pracownikowi nie akceptującemu propozycji służą określone środki prawne, z których powód nie skorzystał ani też w żaden inny sposób nie okazał braku zgody. To, że w razie nieprzyjęcia propozycji powód mógłby stracić pracę jest oczywiste, tak jak i prawo pracodawcy do rozwiązania umowy o pracę z pracownikiem, który podjął pracę po urlopie bezpłatnym.

Nie zmienia to jednak trafności oceny zachowania powoda dokonanej w zaskarżonym orzeczeniu, co prowadzi do konieczności oddalenia kasacji.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na mocy art. 393¹² KPC.

